

Mål C-492/23**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

3 augusti 2023

Domstol som begär förhandsavgörande:

Curtea de Apel Cluj (Rumänien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

15 juni 2023

Klagande:

X

Motparter:

Russmedia Digital SRL

Inform Media Press SRL

Saken i det nationella målet

Överklagande till följd av ett upphävande av den tvistemålsdom som Tribunalul Specializat Cluj meddelat i andra instans i målet mellan, å ena sidan, Russmedia Digital SRL och Inform Media Press SRL (svarande i första instans, klagande i andra instans och motpart i sista instans) och, å andra sidan, X (kärande i första instans, motpart i andra instans och klagande i sista instans). Överklagandet avser ett yrkande om ersättning för ideell skada som påstås ha orsakats av att annonser innehållande personuppgifter har publicerats på olika webbplatser.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

På grundval av artikel 267.3 FEUF begärs en tolkning av artiklarna 12–15 i direktiv 2000/31 samt av artiklarna 2.4, 4.7, 4.11, 5.1 b och f, 6.1 a, 7, 24 och 25 i förordning 2016/679.

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

1) Är artiklarna 12–14 i direktiv 2000/31/EG även tillämpliga på en leverantör av informationssamhällets tjänster av typen lagrings- och värdtjänster som tillhandahåller användarna en webbplats där annonser kan publiceras gratis eller mot betalning och som påstår sig ha en rent teknisk roll vid publiceringen av användarnas annonser (tillhandahåller plattformen), men som enligt de allmänna användarvillkoren för webbplatsen inte gör anspråk på äganderätten till det innehåll som tillhandahålls eller publiceras, laddas upp eller vidarebefordras, samtidigt som vederbörande icke desto mindre bibehåller rätten att använda innehållet, inbegripet rätten att kopiera, sprida, vidarebefordra, publicera, återge, ändra, översätta, överlåta till partner och ta bort detta när som helst, även utan behöva ange något skäl till detta?

2) Ska artiklarna 2.4, 4.7, 4.11, 5.1 f, 6.1 a, 7, 24 och 25 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 och artikel 15 i direktiv 2000/31/EG tolkas så, att en sådan leverantör av informationssamhällets tjänster av typen lagrings- och värdtjänster, som är personuppgiftsansvarig, är skyldig att före publiceringen av en annons kontrollera huruvida den person som publicerar annonsen är densamma som personuppgifterna i annonsen avser?

3) Ska artiklarna 2.4, 4.7, 4.11, 5.1 f, 6.1 a, 7, 24 och 25 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 och artikel 15 i direktiv 2000/31/EG tolkas så, att en sådan leverantör av informationssamhällets tjänster av typen lagrings- och värdtjänster, som är personuppgiftsansvarig, är skyldig att först kontrollera innehållet i de annonser som användarna har skickat, för att utesluta annonser som kan vara olagliga eller som kan påverka en persons privat- och familjeliv?

4) Ska artiklarna 5.2 b och f, 24 och 25 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 och artikel 15 i direktiv 2000/31/EG tolkas så, att en sådan leverantör av informationssamhällets tjänster av typen lagrings- och värdtjänster, som är personuppgiftsansvarig, är skyldig att vidta skyddsåtgärder för att förhindra eller motverka att innehåll i annonser som publicerats via denne reproduceras eller sprids på nytt?

Anförda unionsbestämmelser och anförd praxis från EU-domstolen

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden (”Direktiv om elektronisk handel”): artiklarna 12–15

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (nedan kallad den allmänna dataskyddsförordningen): artiklarna 2.4, 4.7, 4.11, 5.1 b och f, 6.1 a, 7, 24 och 25

Förenade målen C-236/08–C-238/08, Google France och Google, mål C-18/18, Glawischmig-Piesczek, mål C-460/20, Google (Borttagande av påstått felaktigt innehåll), mål C-401/19, Polen/parlamentet och rådet, mål C-291/13, Papisavvas, mål C-521/17, SNB-REACT, mål C-484/14, Mc Fadden, och mål C-324/09, L'Oréal m.fl.

Anförda nationella bestämmelser

Legea nr. 365 din 7 iunie 2002 privind comerțul electronic (lag nr 365 av den 7 juni 2002 om elektronisk handel, nedan kallad lag nr 365/2002), genom vilken direktiv 2000/31 införlivades med nationell rätt: artiklarna 11–14, som ingår i kapitel IV om tjänsteleverantörens ansvar. I artikel 11 fastställs således villkoren för civilrättsligt, straffrättsligt och administrativt ansvar för tillhandahållen respektive vidarebefordrad information. I artikel 12 regleras särskilt förmedling genom enbart vidarebefordran, med fastställande av att en leverantör av en sådan tjänst inte är ansvarig för den vidarebefordrade informationen om vissa villkor är uppfyllda, nämligen att vederbörande inte har befattat sig med initieringen av överföringen eller mottagandet av eller innehållet i det innehåll som överförs. I artikel 13 fastställs villkoren för att en tjänsteleverantör inte ska vara ansvarig för automatisk, mellanliggande och tillfällig lagring av den vidarebefordrade informationen. I artikel 14, med rubriken ”Permanent lagring av information samt lagrings- och värdtjänster”, föreskrivs följande i punkt 1: ”När någon av informationssamhällets tjänster består av lagring av information som tillhandahållits av mottagaren av den aktuella tjänsten, ska leverantören av den tjänsten inte vara ansvarig för information som lagrats på begäran av en tjänstemottagare, under förutsättning att a) tjänsteleverantören inte hade kännedom om förekomsten av olaglig verksamhet eller olaglig information och, beträffande skadeståndsanspråk, inte var medveten om fakta eller omständigheter av vilka det framgår att den aktuella verksamheten eller informationen kan inverka menligt på en tredje parts rättigheter och b) tjänsteleverantören, så snart denne fått kännedom om att den aktuella verksamheten eller informationen är olaglig eller blivit medveten om fakta eller omständigheter av vilka det framgår att den aktuella verksamheten eller informationen kan inverka menligt på en tredje parts rättigheter, har handlat utan dröjsmål för att avlägsna informationen eller göra den oåtkomlig.”

Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 365/2002 privind comerțul electronic (Tillämpningsföreskrifter till lag nr 365/2002 om elektronisk handel) vilka har antagits genom Hotărârea Guvernului nr. 1.308/2002 (regeringsbeslut nr 1.308/2002) (nedan kallade tillämpningsföreskrifterna), artikel 11.1. Där föreskrivs följande: ”Leverantörer av informationssamhällets tjänster som erbjuder sådana tjänster som avses i artiklarna 12–15 i lagen är inte skyldiga att kontrollera den information som de överför eller lagrar och inte heller att aktivt söka efter uppgifter om verksamhet eller information som kan vara av olaglig art inom området för de av informationssamhällets tjänster som de tillhandahåller”.

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 X (kärande i första instans) väckte talan vid Judecătoria Cluj-Napoca mot svarandebolaget Russmedia Digital SRL i egenskap av ägare av webbplatsen www.publi24.ro. X gjorde gällande att en oidentifierad tredje part, utan X samtycke, hade publicerat en annons på den webbplatsen den 1 augusti 2018 vilken hade ett nedsättande och kränkande innehåll. Enligt annonsen erbjöd X nämligen sexuella tjänster, och i den fanns även bilder på X som hade använts utan hennes samtycke samt hennes telefonnummer. Den annons som hade publicerats utan X samtycke reproducerades inom kort av andra webbplatser med reklam innehåll och finns även i dag publicerad på ett flertal webbplatser, med angivande av den ursprungliga källan.
- 2 Judecătoria Cluj-Napoca biföll talan och förpliktade Russmedia Digital SRL att betala 7 000 euro i ideellt skadestånd för den skada som orsakats av att X rätt till bilder, heder och anseende samt hennes rätt till privatliv hade kränkts och på grund av att hennes personuppgifter hade behandlats på ett otillbörligt sätt.
- 3 Domstolen i första instans ansåg att publiceringen utgjorde ett åsidosättande av de skyldigheter som Russmedia Digital SRL har enligt den allmänna dataskyddsförordningen och att det bolagets passivitet allvarligt hade skadat X privatliv, eftersom den aktuella handlingen var olaglig enligt artikel 253 i Codul civil (civillagen).
- 4 De aspekter som rör bolaget Inform Media Press SRL är irrelevanta för de frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande.
- 5 Russmedia Digital SRL (klagande i andra instans) överklagade den domen till Tribunalul Specializat Cluj. Den domstolen ändrade den överklagade domen och ogillade den talan som X hade väckt mot Russmedia Digital SRL. Samtidigt förpliktades X att till Russmedia Digital SRL betala 4 550 rumänska lei (RON), vilket motsvarade kostnaderna för överklagandeförfarandet.
- 6 Tribunalul Specializat Cluj ansåg att annonsen inte innehöll information som kom från klagandebolaget, eftersom det bolaget endast hade tillhandahållit en tjänst för lagring av annonsen, utan att aktivt ha befattat sig med dess innehåll. Dessutom hade klagandebolaget avlägsnat annonsen så fort den upptäckte att den var av en sådan art att den inverkar menligt på X rättigheter.
- 7 Tribunalul Specializat Cluj slog följaktligen fast att lag nr 365/2002, närmare bestämt artikel 14.1 b, var tillämplig i förevarande fall, varmed klagandebolaget friades från ansvar för den ideella skada som hade orsakats av innehållet i de annonser som användarna hade publicerat på webbplatsen www.publi24.ro. Tribunalul Specializat Cluj fann dessutom att även artikel 11.1 i tillämpningsföreskrifterna var tillämplig, varför klagandebolaget inte var skyldigt att kontrollera den information som det överförde.

- 8 X överklagade den domen vid Curtea de Apel Cluj och yrkade att överklagandet skulle bifallas, att domen från Tribunalul Specializat Cluj skulle upphävas, att överklagandet från Russmedia Digital SRL skulle ogillas och att domen från Judecătoria Cluj-Napoca skulle fastställas såsom lagenlig och välgrundad.
- 9 X hävdade att domen från Tribunalul Specializat Cluj var rättsstridig, eftersom den domstolen hade tolkat och tillämpat bestämmelserna i lag nr 365/2002 på ett felaktigt sätt, och att den grund för kassationstalan som föreskrivs i artikel 488.1 i Codul de procedură civilă (civilprocesslagen) förelåg. X gjorde gällande att lag nr 365/2002 inte är någon speciallag i förhållande till den allmänna dataskyddsförordningen, som är direkt tillämplig, och att det genom den inte fastställs något undantag från skadeståndsansvar som ska ha företräde framför den allmänna dataskyddsförordningen. Tribunalul Specializat Cluj borde därför ha prövat Russmedia Digital SRL:s ansvar även mot bakgrund av den allmänna dataskyddsförordningen.
- 10 X anser att Russmedia Digital SRL inte enbart erbjöd en lagrings- eller värdtjänst och att bolaget inte omfattades av lag nr 365/2002, utan att bolaget även hade en förvaltande roll, genom att vara delaktigt på innehållsnivå i syfte att uppnå en god informationshantering. Bolagets roll, som bestod i att på servern lagra vissa applikationer, i en bestämd ordning, med ett visst format eller en viss utformning, som finns tillgängliga via ett särskilt gränssnitt som helt och hållet förvaltas av bolaget, gör det bolaget till en leverantör av informationsinnehåll på grund av sitt aktiva deltagande på nivån för de uppgifter och den information som lagras. Bolaget är även personuppgiftsansvarig och har åsidosatt bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen genom att behandla uppgifterna i strid med denna. X personuppgifter användes utan hennes samtycke, och vem som helst kan publicera en text med vilket innehåll som helst på nämnda webbplats, inbegripet bilder av andra personer, utan att det garanteras någon säkerhet för sådana personuppgifter som behandlas via webbplatsen, vilket innebär att det är omöjligt att varaktigt avlägsna sådana uppgifter från internet. Raderingen av annonsen befriar inte bolaget från ansvar eftersom budskapet, vid tidpunkten för avlägsnandet, redan hade reproducerats av andra webbplatser och redan hade fått stor spridning och eftersom skadan redan hade uppstått och var omöjlig att reparera fullt ut.
- 11 Russmedia Digital SRL (motpart i sista instans) har yrkat att den talan som väckts med stöd av det extraordinära rättsmedlet ska ogillas och att avgörandet i andra instans ska fastställas såsom lagenligt och välgrundat, inbegripet i fråga om rättegångskostnaderna, med hänvisning till att avgörandet från Tribunalul Specializat Cluj är motiverat såväl i sak som rättsligt. Enligt bolagets mening har en särskild undantagsordning, såsom lag 365/2002, företräde framför en sedvanerättslig regel.
- 12 Curtea de Apel Cluj (den hänskjutande domstolen) fann att Tribunalul Specializat Cluj hade underlåtit att hänvisa till bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen, trots att den hade en processuell skyldighet att

prejudiciellt analysera dem och trots att de dessutom uttryckligen och med eftertryck hade åberopats av X, i ett sammanhang där den domstolen var skyldig att undersöka förhållandet mellan den nationella lagen, lag nr 365/2002 och den allmänna dataskyddsförordningen, som är en regleringsakt som är direkt och obligatoriskt tillämplig i den nationella rättsordningen.

- 13 Den hänskjutande domstolen biföll därför överklagandet på så sätt att den upphävde den överklagade domen i sin helhet och nu själv kommer att pröva målet.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 14 Den hänskjutande domstolen har analyserat en rad domar från EU-domstolen i mål som rör frågan om hur en sådan operatör och de tillhandahållna tjänsterna ska kvalificeras, med avseende på operatörens ansvar.
- 15 I de förenade målen C-236/19–C-754/08 fann EU-domstolen exempelvis att en söktjänstleverantör på Internet inte kan hållas ansvarig för de uppgifter denne har lagrat på en annonsörs begäran annat än om denne söktjänstleverantör har underlåtit att, när denne fått kännedom om den olagliga karaktären på dessa uppgifter eller på annonsörens verksamhet, utan dröjsmål avlägsna eller göra nämnda uppgifter oåtkomliga. I mål C-18/18 slog domstolen fast att en domstol i en medlemsstat inte kan förelägga en värdtjänstleverantör att på ett allmänt sätt övervaka information som denne lagrar eller att aktivt efterforska det olagliga innehållets underliggande fakta eller omständigheter. I mål C-460/20 prövade EU-domstolen frågan om sanningshalten och riktigheten i information som kan nå genom användning av sökmotorer på nätet. Vid tillämpningen av den registrerades rätt att bli bortglömd är en sökmotorleverantör således skyldig att ta bort den information som finns i det indexerade innehållet när den person som begär borttagandet bevisar att det är uppenbart att den informationen är felaktig. I mål C-401/19 konstaterade EU-domstolen, vad gäller onlineplattformar för delning av innehåll, att leverantörerna – för att förhindra att de hålls ansvariga när användare laddar upp olagligt innehåll på deras plattformar för vilket leverantörerna inte erhållit tillstånd från rättsinnehavarna – måste visa att de uppfyller samtliga rekvisit för ansvarsfrihet i artikel 17.4 a, b och c i direktiv 2019/790. Tillämpningen av artikel 17 i direktiv 2000/31 ska inte leda till någon allmän övervakningsskyldighet, även om det i artikel 17.8 i direktiv 2019/790 fastställs en ytterligare garanti för att yttrande- och informationsfriheten för användarna av onlinetjänster iakttas. Tjänstleverantörerna är inte skyldiga att förhindra uppladdning och tillgängliggörande för allmänheten av innehåll, vilket kräver att leverantörerna gör en fristående bedömning mot bakgrund av information som lämnats av rättsinnehavarna. EU-domstolen konstaterade i mål C-291/13 att de begränsningar av det civilrättsliga ansvaret som föreskrivs i artiklarna 12–14 i direktiv 2000/31 inte är tillämpliga när ett tidnings-utgivningsbolag har en webbplats på vilken den elektroniska versionen av en tidning publiceras, om bolaget får intäkter tack vare den reklam som visas på webbplatsen, om bolaget

har kännedom om de publicerade uppgifterna och har kontroll över dessa. I mål C-521/17 slog EU-domstolen fast att artiklarna 12–14 i direktiv 2000/31/EG ska tolkas på så sätt, att de undantag från ansvar som föreskrivs däri är tillämpliga på en tjänsteleverantör vars tjänst består i att hyra ut och registrera IP-adresser, vilket gör det möjligt att anonymt använda domännamn, förutsatt att tjänsten omfattas av en av de tjänstekategorier som anges i artiklarna och att den uppfyller samtliga de villkor som uppställs för varje tjänstekategori, samt i den mån en sådan tjänsteleverantörs verksamhet är av rent teknisk, automatisk och passiv natur, vilket innebär att tjänsteleverantören varken har kännedom om eller kontroll över information som vidarebefordras eller lagras av nämnda tjänsteleverantörs kunder, och tjänsteleverantören inte har en aktiv roll som gör det möjligt för kunderna att optimera sin internetförsäljning. I mål C-324/09 slog EU-domstolen fast att artikel 14.1 i direktiv 2000/31/EG ska tolkas så, att den är tillämplig på en näringsidkare som driver en elektronisk marknadsplats när denne inte utövat en aktiv roll som kan ge denne näringsidkare kännedom om eller kontroll över lagrade uppgifter. Näringsidkaren utövar en sådan aktiv roll när denne lämnar hjälp som bland annat består i att optimera presentationen av de aktuella försäljningserbjudandena eller att göra reklam för dessa. Näringsidkaren kan emellertid inte åberopa undantaget från ansvar i denna bestämmelse om denne hade kännedom om sådana fakta eller omständigheter som borde ha föranlett en försiktig näringsidkare att inse att de aktuella försäljningserbjudandena var olagliga och, för det fall denne hade kännedom härom, inte handlat i enlighet med artikel 14.1 b i direktiv 2000/31 utan dröjsmål.

- 16 Curtea de Apel Cluj har även nämnt Europadomstolens dom i målet Delfi A.S. mot Estland, där de nationella domstolarna hållit klagandeföretaget, som drev en kommersiell nyhetsportal, ansvarigt för kränkande kommentarer som dess läsare skrivit i anslutning till en tidningsartikel om ett färjerederi. Klagandebolaget tog bort de förolämpande kommentarerna på begäran av färjerederiets advokater, men först cirka sex veckor efter det att de hade publicerats. Europadomstolen fann att den nationella domstolens beslut inte stred mot artikel 10 (yttrandefrihet) i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna eftersom, när kommentarer från tredjepartsanvändare förekommer i form av hatiska uttalanden och direkta hot mot enskilda personers fysiska integritet, kan rättigheter och intressen som tillhör andra personer och samhället som helhet ge de fördragsslutande staterna rätt att ålägga Internetnyhetsportaler ansvar om dessa inte vidtar åtgärder för att ta bort klart olagliga kommentarer utan dröjsmål.
- 17 Den rättspraxis från EU-domstolen som den hänskjutande domstolen har analyserat avser enbart erbjudanden som har publicerats på en webbplats och vars rättsstridiga karaktär framgår av en analys av de fakta och omständigheter som operatören uttryckligen har informerats om, efter det att annonsen publicerades. I denna rättspraxis behandlas dock inte en sådan situation som den som är i fråga i förevarande fall, vilken utmärker sig genom att innehållet i den annons som en oidentifierad användare hade publicerat utan tvekan var olagligt och orsakade allvarlig skada för den registrerade. Denna olagliga karaktär var uppenbar

eftersom de tjänster som den skadelidande påstods erbjuda till sin natur är sådana att de utgör en allvarlig kränkning av hennes rätt till egen bild. Dessutom kan de sexuella tjänster som X påstods erbjuda i den publicerade annonsen förknippas med grov brottslighet, enligt Codul penal (strafflagen), såsom medhjälp till och utnyttjande av prostitution (artikel 213 i strafflagen) och människohandel (artikel 210 i strafflagen).

- 18 Enligt de allmänna användarvillkoren för den onlineplattform som Russmedia Digital SRL förvaltar tycks det bolaget inte enbart vara en passiv användare av uppgifterna (mellanhand), eftersom bolaget, även om det inte gör anspråk på äganderätten till det innehåll som tillhandahålls eller publiceras, laddas upp eller vidarebefordras, icke desto mindre har innehar rätten att använda innehållet, inbegripet rätten att kopiera, sprida, vidarebefordra, publicera, återge, ändra, översätta, överlåta till partner och ta bort detta när som helst, även utan att ha någon som helst motiverad anledning till att göra detta.
- 19 Curtea de Apel Cluj avgör målet i egenskap av överklagandeinstans, varför det beslut som den meddelar kommer att vara slutligt.